

Necesitatea reglementării unor metode de optimizare a practicilor avocațiale în vederea garantării stabilității și performanței profesiei față de varietatea schimbărilor existente la nivelul paradigmei sociale

The necessity of implementing methods for optimizing the practices of lawyers in order to reinsure the stability and the performance of the profession due to the variety of changes within the social paradigm

La nécessité de réglementer les modalités d'optimisation des pratiques d'avocacy afin d'assurer la stabilité et la performance de la profession face à la variété des changements de paradigme social

Avocat Definitiv Preda Alexandra Maria

Baroul Mehedinți

Putem afirma că, în prezent, conduita socială colectivă este guvernată de acest principiu nou al inovării sistemelor de drept prin intermediul diversificării inteligenței artificiale, cu toate acestea, este important să reflectăm, în același timp, și asupra problematicii efectelor pe care tehnologizarea excesivă sau iresponsabilă le poate avea asupra laturii psiho-afective a omului, precum și asupra drepturilor fundamentale ale acestuia, consacrate în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, precum dreptul la demnitate umană (art. 1), respectarea vieții private și protecția datelor cu caracter personal (art. 7 și 8), nediscriminarea (art. 21), libertatea de exprimare (art.11), dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil, a dreptului la apărare și a prezumției de nevinovăție (art. 47 și 48), etc.

În vederea adaptării inteligente la riscurile asociate anumitor metode de utilizare a inteligenței artificiale, Uniunea Europeană, prin Regulamentul din 21.04.2021 al Parlamentului European și al Consiliului, a stabilit mai multe recomandări legislative pentru statele membre, în vederea adoptării unor norme interne prin care să se asigure că sistemele de inteligență artificială sunt utilizate în conformitate cu obligațiile în materia drepturilor fundamentale, în condiții de maximă securitate cibernetică, transparență juridică și echitate, prudență și echilibru.

” Prin urmare, este necesar să se interzică anumite practici în domeniul inteligenței artificiale, să se stabilească cerințe pentru sistemele de IA cu grad ridicat de risc și obligații pentru operatorii relevanți și să se stabilească obligații în materie de transparență pentru anumite sisteme de IA...Pe lângă numeroasele utilizări benefice ale inteligenței artificiale, această tehnologie poate fi utilizată în mod abuziv și poate oferi instrumente noi și puternice pentru practici de manipulare, exploatare și control social. Astfel de practici sunt deosebit de nocive și ar trebui interzise deoarece contravin valorilor Uniunii privind respectarea demnității umane, a libertății, a egalității, a democrației și a statului de drept, precum și a

drepturilor fundamentale ale Uniunii, inclusiv a dreptului la nediscriminare, a protecției datelor și a vieții private, precum și a drepturilor copilului.”¹

În continuare, ca urmare a expansiunii nivelului de consum, a circulației transfrontaliere și a integrării rapide în realitatea zilnică a produselor și serviciilor care utilizează inteligența artificială, dinamica și impactul economic în domeniul afacerilor și în sectorul serviciilor oferite de către profesioniști, condițiile și standardele de viață și de muncă, au ajuns să se modifice de la o zi la alta, creând o piață economică expansivă, concurențială și predispusă la mai multe riscuri, în care profesioniștii, în calitate de prestatori de servicii: avocații, arhitecții, inginerii, contabilii, agenții de brevete, agenții imobiliari, etc., sunt nevoiți să-și reevalueze poziția intelectual-morală asupra profesiei pe care o exercită.

Desigur, paradigma socială s-a complicat cu atât mai mult odată cu apariția pandemiei de coronavirus, întrucât economia statelor a devenit din ce în ce mai vulnerabilă și imprevizibilă, amenințând existența unor întregi sectoare de industrie, întreprinderi și locuri de muncă, astfel că, a devenit vitală redresarea pieței economice prin crearea unui mediu de afaceri mai deschis, prin asigurarea unor condiții accesibile și juste de calificare profesională și de exercitare a profesiilor, prin creșterea forței de muncă și a economiei, ca urmare a îmbunătățirii opțiunilor, a tarifelor și calității serviciilor.

Mai curând, dată fiind, de multe ori, simpla posibilitate a consumatorului de a-și obține informațiile și îndrumările necesare prin intermediul internetului, progresele tehnologice tind să creeze într-o măsură sau altă o asimetrie între cunoștințele profesioniștilor și cele ale consumatorilor, situație ce trebuie echilibrată și menținută constant sub control, prin reglementarea unui cadru cât mai strict, strategic și rentabil privind digitalizarea și publicarea informațiilor, astfel încât, să se prevină superficializarea eforturilor educaționale și deontologice ale profesioniștilor, minimalizarea importanței serviciilor oferite de către profesioniști, precum și, diminuarea pieței serviciilor.

Apreciez că, prin accesul la o scară largă de informații și date se poate produce o educare în masă a societății, având ca scop o minimă emancipare socială a majorității, care ar putea să creeze, cel puțin indirect, o anumită transparență privind raportul cost-calitate a serviciilor și o mai bună înțelegere și evaluare a acestora de către consumatori, însă, este esențial ca prin aceasta să nu se ajungă la o suprasaturare a pieței serviciilor, și în cele din urmă, să se afecteze drepturile și interesele profesioniștilor, în special, sub aspectul compromiterii independenței și a capacității economice a acestora de a contribui la creșterea valorii adăugate a statului.

Ca atare, pentru ca profesionistul, în deosebi, avocatul, să-și protejeze libertatea de conștiință, să rămână independent și autonom în exercitarea profesiei sale, să garanteze clientului confidențialitatea, inexistența conflictelor de interese, și mai ales, capacitatea și disponibilitatea de a trata o cauză într-o manieră individuală, loială, eficientă, flexibilă și inventivă, acesta trebuie să fie preocupat în permanență de creșterea nivelului său de pregătire și responsabilitate profesională, precum și de dezvoltarea unor noi metode de optimizare a practicilor sale în general.

1.Pregătirea profesională continuă a avocaților. Extinderea domeniului de practică a avocaturii prin includerea serviciilor integrate

¹ Comisia Europeană-Regulament din 21.04.2021 al Parlamentului European și al Consiliului de Stabilitate a unor norme de armonizare privind inteligența artificială și de modificare a anumitor acte legislative ale Uniunii

La nivelul Uniunii Europene s-au efectuat o serie de studii care demonstrează că există un potențial economic neexploatat în ceea ce privește dezvoltarea serviciilor oferite de către profesioniști, un astfel de studiu fiind, printre altele, cel elaborat de Banca Mondială, prin care se sugerează că productivitatea ar putea crește cu un procent estimat de 5 % dacă s-ar reduce restricțiile din sectorul serviciilor oferite de către profesioniști: servicii juridice, de contabilitate, arhitectură și inginerie, etc.² De asemenea, Comisia Europeană a confirmat că aceste restricții au un impact economic semnificativ asupra intensității concurenței, a rentabilității sectorului și a eficienței alocării resurselor, cu atât mai mult cu cât, dată fiind natura serviciilor prestate, sectorul are puternice interconexiuni cu alte sectoare economice, cum ar fi sectorul de producție.³

Având în vedere importanța pieței serviciilor pentru economia globală a Uniunii Europene, o piață a serviciilor funcțională este o componentă esențială în vederea stimulării economiei, creșterii productivității și a investițiilor, creării de locuri de muncă durabile, o rată mai mare de ocupare a forței de muncă și de combatere a excluziunii (art. 151 TFUE), condiții mai bune de viață și de muncă, o protecție socială adecvată, dezvoltarea și promovarea IMM-urilor și a unor standarde înalte pentru protecția sănătății și a consumatorilor (art. 168 și 169 din TFUE), precum și pentru protecția în domeniul mediului (art. 191 din TFUE).

În ceea ce privește reglementarea profesiei de avocat la nivelul statelor membre, avocații beneficiază de două directive specifice, și anume privind posibilitatea de a presta servicii cu caracter temporar sau ocazional, pe baza titlului profesional obținut în țara de origine (*Directiva 77/249/CEE*), sau privind posibilitatea de stabilire permanentă într-un alt stat membru în baza titlului profesional obținut în țara de origine (*Directiva 98/5/CE*). Întrucât aceste două directive nu definesc activitățile rezervate profesiei în general, acestea se referă la „activități ale avocaților”, cum ar fi activitățile legate de reprezentarea unui client în cadrul procedurilor judiciare sau în fața autorităților publice, precum și cele de consultanță juridică.

Având în vedere diferitele activități ale profesiei, reprezentarea în instanță, consultanța juridică, întocmirea documentelor juridice, statele membre au adoptat abordări diferite în ceea ce privește sfera activităților rezervate avocaților, în unele cazuri acestea suprapunându-se cu alte profesii juridice. De exemplu, în Regatul Unit, Anglia și Țara Galilor, Irlanda de Nord și Scoția au reguli specifice pentru profesiile de solicitor și barrister sau advocate și rezervă celor două categorii o gamă largă de activități, precum dreptul de a pleda, administrarea litigiilor, activități rezervate bazate pe instrumente, probațiuni, activități notariale și administrarea depunerii jurământului.⁴

Piața serviciilor juridice oferite de către avocat reclamă, cu siguranță, implementarea unor servicii integrate, avocatul fiind, practic, nevoit să-și dezvolte abilitățile și să-și disemineze proactiv cunoștințele, astfel încât să poată să acopere o arie mai largă de competențe și să-și asigure, astfel, o dinamică profitabilă, reziliență și stabilitate profesională, însă, toate acestea nu pot fi realizate în lipsa unor măsuri interne bine determinate, sustenabile și eficiente prin care să se înfăptuiască pregătirea profesională continuă a avocaților.

² EU Regular Economic Report, Fall 2016, Grupul Băncii Mondiale

³ Revizuirea pieței de produse 2013 – Finanțarea economiei reale”; Economia europeană 8/2013, Comisia Europeană

⁴ Comunicare a Comisiei Către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European, Comitetul Regiunilor privind recomandările de reformă în domeniul reglementării serviciilor profesionale

Pregătirea profesională continuă este obligatorie în majoritatea statelor membre, exceptând Republica Cehă, Grecia, Malta, Slovacia, Slovenia și Spania. *Potrivit Codului deontologic al avocaților din Uniunea Europeană, Principiul (g) – privind Competența profesională, statuează că, "Este evident că avocatul nu poate consilia sau reprezenta în mod efectiv clientul dacă nu are o pregătire profesională corespunzătoare. Recent, training-ul post-calificare (dezvoltare profesională continuă) a câștigat o intensitate deosebită ca răspuns la rata de modificare rapidă a legislației și a practicii și în mediul tehnologic și economic..."*⁵

Cu toate acestea, deși pregătirea profesională continuă a avocaților este o obligație/responsabilitate a întregului corp profesional potrivit Statutului profesiei-Hotărârea nr. 64/2011, în fapt, avocații, în special cei care fac parte și își exercită profesia în cadrul Barourilor mai mici din România, aflate în zone economico-sociale mai puțin dezvoltate, se întâlnesc mai rar cu posibilitatea sau oportunitatea de a participa la activități specifice de aprofundare a cunoștințelor profesionale, cursuri, reuniuni, conferințe, congrese, de orice formă, etc.

Observăm că, multe dintre provocările profesionale și sociale cu care avocatul continuă să se confrunte într-un ritm accelerat și incontrolabil, au transformat activitatea profesională a avocatului într-o activitate solicitantă, costisitoare și conflictuală, prin care tinde să se piardă esența principiilor fundamentale ale profesiei de avocat, libertatea, independența și autonomia avocatului, situație ce transpune întreaga profesie în perspectiva unei reforme profesionale energice și îndelungate.

Așadar, concomitent cu desfășurarea unor proiecte practice, stabile și dinamice de garantare a standardului profesional privind pregătirea profesională continuă a avocaților, avocatul trebuie să dea dovadă de o mai mare forță de dedicare, disciplină și spirit antreprenorial, o atenție perpetuă și rezistența la efort, astfel încât, profesia de avocat în sine să nu devină un mijloc tehnic și rigid de furnizare de servicii, subordonate exclusiv criteriului profitului, criteriu caracteristic societăților comerciale, care, de altfel, nu corespunde cu profesionalismul, rațiunea, echilibrul, gândirea juridică sintetică și organică a avocatului.

Ca urmare a schimbării contextului economic, s-a produs, inevitabil, necesitatea extinderii domeniului de practică al avocaturii prin configurarea unui nou tip de consiliere juridică, care depășește, poate, cu mult sferă juridică, implicând posibilitatea furnizării de către avocat a unor servicii care să cuprindă o consultanță la nivel internațional și european, o cunoaștere a pieței, a marketingului și a principiilor economice, coroborată cu abilitatea de a realiza o analiză logico-juridică mai amănunțită care să percuteze dincolo de zona de conformitate, să ofere clienților variante alternative de soluționare a problemelor, mai rapide și mai puțin costisitoare.

În cele din urmă, față de tendința generală a profesiei de avocat de a deveni pur comercială, de a se organiza și desfășura exclusiv ca o afacere, avocatul trebuie să dobândească, în primul rând, *competențe antreprenoriale, de management și sociale*, astfel încât să înțeleagă și să știe să gestioneze cât mai eficient sarcinile administrative și birocratice, să facă față încărcăturii emoționale specifice naturii profesiei și să aibă capacitatea și puterea de a manageria relațiile interumane, de a nu supune unui formalism excesiv sau unei abordări superficiale relațiile profesionale și a comunica cu clientul într-o manieră cât mai diligentă și simpatetică.

⁵ Carta principiilor fundamentale ale avocatului european

1.2. Consultanța juridică. Introducere în conceptul de ”legal coaching” și ”holistic law”

În continuare, trebuie să acordăm atenție serviciilor de consultanță juridică prestate de către avocați, întrucât acest sector de servicii juridice continuă să fie incert, insuficient reglementat, și prin urmare arbitrar, dând naștere unor practici avocațiale neadecvate, netransparente și clandestine, care dezavantajează economic profesia, în principal, întrucât situează consumatorii în postura de a nu înțelege și de a opune rezistență în recunoașterea acestui tip de servicii juridice, a particularității, importanței și efectului fiscal-contabil al acestora.

Deși consultanța juridică este rezervată avocaților în mai multe state membre, cum ar fi Franța, Germania, Ungaria, Polonia, Portugalia și Slovacia, există o relativitate și o lipsa de claritate unanimă cu privire la conținutul exact al acestei activități. Astfel, pentru a asigura o politică profesională cât mai echitabilă, productivă și independentă, este de dorit să se clarifice noțiunea de consultanță juridică prin implementarea unor norme explicite și unitare privind întinderea și efectele serviciilor de consultanță juridică, cadrul și modalitatea de conducere a consultanței juridice, furnizarea consultanței juridice online, garanțiile consumatorilor împotriva practicilor discreționare, onorariile minimale, forma și conținutul contractului de consultanță juridică, etc.

Desigur, în cele din urmă, integrarea în activitatea profesională a avocatului a unor servicii ce exced caracterului juridic al profesiei nu trebuie să fie înțeleasă ca o asimilare formală deplină a profesiei de avocat cu alte profesii liberale, altfel spus, o transformare într-o profesie ”hibrid”, ci ca o modalitate de a oferi avocatului posibilitatea de a deține o calificare/ pregătire suplimentară, prin care acesta să-și poată perfecția serviciile, dându-le un plus de valoare, autenticitate și complexitate, menită, de altfel, să ajute avocatul să-și asigure independența și să dețină o anumită previzibilitate financiară.

”*Legal coaching*” este o modalitate alternativă de reprezentare a drepturilor și intereselor clientului, o consultanță juridică mai nuanțată, strategică și ergonomică, care are ca scop principal dezvoltarea personală și profesională a clientului, modelarea leadershipului și a culturii antreprenoriale, îmbunătățirea viziunii și a tehnicilor de abordare a riscurilor în domeniul economico-profesional și al afacerilor, maximizarea resurselor și identificarea oportunităților de creștere a acestora prin strategii de investiție inteligente, etc.

Prin această activitate desfășurată de către avocat se urmărește, prin raportare la implicațiile sociale și psihologice ale diferitelor probleme juridice și la modalitatea în care acestea se interconectează și influențează rezultatele financiare, performanța și bunăstarea clientului, să se acopere numeroasele impedimente procedurale ce apar în procesele judiciare, și uneori, chiar imposibilitatea efectivă de rezolvare a unui conflict prin concursul instanțelor de judecată, și de asemenea, să se prevină pierderea nejustificată și disproporțională a resurselor financiare și a timpului și să se reducă stresul sarcinilor exclusiv administrative și suprasolicitarea.

Dincolo de aceasta, într-o formă similară, dar cu elemente de ordin psiho-emoțional mai profunde, a luat naștere și noțiunea de ”*holistic law*”, care reprezintă o practică avocațială distinctă și novatoare prin care se oferă clientului o consultanță juridică mai flexibilă, operativă și creativă, dincolo de aspectele tehnice imediate și evidente ale unei probleme juridice, o practică concentrată pe nevoile interioare ale clientului și pe principiul înțelegerii, al logicii și al coerenței, având la bază explorarea și valorificarea scopului comun al părților și a valorilor personale ale acestora, în vederea furnizării unor soluții mai sănătoase și de lungă durată.

Astfel, prin intermediul acestui tip de consultanță juridică avocatul este stimulat să fie mai prezent și implicat în relația sa cu clientul, să fie mai perservent, vigilent și asertiv, să dea dovadă de o mai mare empatie și înțelegere umană⁶, pentru a putea ghida clientul pe parcursul întregului proces de asimilare și de adaptare la situația cu care se confruntă, astfel încât acesta să înțeleagă consecințele, dar și oportunitățile acestei situații, să încurajeze manifestarea compasiunii, a responsabilității și a respectului, a capacității de colaborare și de reconciliere între părți, toate acestea având în centru tocmai ideea de revoluționare și de transcendere a neajunsurilor mecanismului de gândire actual al societății și al funcționării sistemului judiciar, care se prezintă, în continuare, în forme deficitare, dramatice și epuizante.

1.3. Creșterea productivității și a economiei. Asigurarea unor condiții de concurență echitabilă între avocați

Profesia de avocat se dorește a fi conservată ca un domeniu profesional de elită, cultivat și selectiv, destinat profesioniștilor suficient de pregătiți și implicați într-un proces continuu de evoluție profesional-intelectuală, însă, de multe ori, realitatea este că, mijloacele prin care avocații ajung să-și câștige notorietatea și să dețină un portofoliu compact de clienți nu sunt tocmai loiale, etice și de încredere, nereflctând, în fond, abilitățile și cunoștințele profesionale reale ale acestora.

Astfel, devine esențială elaborarea unor obiective și regulamente prin care să se asigure în interiorul profesiei *condiții de concurență echitabile între avocații și o protecție a drepturilor și intereselor fiecărui avocat*, în virtutea respectării independenței și autonomiei profesiei, astfel încât, în cele din urmă, să se preîntâmpine discriminarea între avocați sau chiar între Barourile din țară, situarea pe o poziție de preferință în baza unor criterii injuste, netransparente și diforme, prin care, indubitabil, ajunge să se creeze profesiei o imagine superficială, mercantilă și de o calitate îndoielnică.

Prin libertatea, independența și autonomia avocatului se înțelege dreptul și obligația avocatului de a face abstracție și de a nu ceda altor interese în exercitarea activității sale profesionale, precum și de a nu permite ca legea și crezul său profesional să fie compromis prin presiuni externe și orice alte imixțiuni nepermise. Ori, în vederea garantării respectării acestor principii fundamentale, se impune, în primul rând, păstrarea unui echilibru economic al pieței serviciilor oferite de către avocați, o anumită transparență și predictibilitate financiară, care presupune, printre altele, stabilirea unui cadru veridic, obiectiv și oportun de exercitare a profesiei și de comunicare între avocați, prin care să se încurajeze practicile loiale între avocați, să existe o consecvență unitară în aplicarea onorariilor minimale, să se excludă relația de tip ”angajat-angajator”, să se prevină apariția conflictelor de interese, etc.

Constatăm, mai curând, că profesia de avocat funcționează, mai degrabă, ca o societate comercială, în baza regulilor și principiilor generale ale dreptului comercial și fiscal, avocatul fiind mai mult sau mai puțin subordonat mecanismului de conservare și dezvoltare a unui capital comercial, provenit, de multe ori, de la non-avocați, în baza unui raport profesional de

⁶ "The approach of Holistic Legal Services is to treat the client as a whole person, and not just the situation at hand. But it is also about the lawyer bringing her whole self to the work with the client. The holistic lawyer is present, focused, sharp, compassionate, willing, understanding, assertive, strong and ready to guide the client through a confusing and and complex experience within the legal system." (*The Holistic Lawyer*, R. Goswamy Esq, 2020).

dependență între avocați, care cu siguranță, nu corespunde exigențelor libertății, independenței și autonomiei întrinseci profesiei de avocat.

Printre elementele ce trebuie luate în considerare în vederea consolidării profesiei de avocat și a garantării respectării principiilor în temeiul cărora aceasta funcționează, se numără, printre altele, obiectivele profesionale și culturale existente la nivelul Uniunii Europene, necesitatea creșterii economiei și a forței de muncă, protecția consumatorilor, buna înfăptuire a justiției și respectarea garanțiilor procesuale ale justițiabilului, combaterea fraudei și prevenirea cazurilor de evaziune fiscală și de evitare a obligațiilor fiscale.

Prin Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 10.01.2017 privind efectuarea unui test de proporționalitate înainte de adoptarea unor noi reglementări referitoare la profesii, actualizat prin Recomandările din 09.07.2021, s-a constatat că, în vederea creșterii productivității și a investițiilor, precum și a realizării unei convergențe ascendente a condițiilor de viață și de muncă în Uniunea Europeană, se impune evitarea fragmentării pieței economice interne și eliminarea cerințelor disproporționate și nenesare privind accesul și inclusiv exercitarea anumitor activități salariate sau independente.

*”În cazul în care accesul la anumite activități salariate sau independente sau exercitarea acestora sunt condiționate de respectarea anumitor dispoziții referitoare la calificări profesionale specifice, stabilite în mod direct sau indirect de către statele membre, este necesar să se asigure faptul că aceste dispoziții sunt justificate de obiective de interes public, cum ar fi cele în sensul tratatului, și anume ordinea publică, siguranța publică și sănătatea publică sau de motive imperative de interes general, recunoscute ca atare în jurisprudența Curții de Justiție.”*⁷

Prin urmare, condițiile/împrejurările privind exercitarea profesiei și standardele profesionale nu trebuie să devină excesiv de formale și împovărătoare pentru avocat, întrucât ar însemna ca piața serviciilor să se trieze mai mult decât este necesar și să intre în colaps economic. Consiliul European consideră că „realizarea unei piețe unice mai aprofundate și mai echitabile va fi esențială pentru crearea de noi locuri de muncă, promovarea productivității și asigurarea unui climat atractiv pentru investiții și inovare”⁸.

Se recunoaște, astfel, că rolul statelor membre în punerea în aplicare a legislației Uniunii Europene este fundamental, în special în cazul transpunerii directivelor, care au caracter obligatoriu cu privire la rezultatul care trebuie atins, dar lasă la latitudinea autorităților naționale alegerea formei și a metodelor de punere în aplicare, precum și decizia de a îmbunătăți standardele în cazul în care acest lucru este considerat util. Pe de altă parte, în procesul de transpunere a legislației Uniunii Europene, statele membre nu trebuie nici să introducă măsuri mai stricte sau mai avansate decât cele prevăzute de cerințele din legislația Uniunii sau să nu valorifice posibilitățile de simplificare oferite de directiva respectivă, fenomen cunoscut sub denumirea de „suprareglementare”.

În consecință, deschiderea pieței serviciilor juridice către concurență, în condițiile unei concurențe loiale între avocați, echilibrată și nediscriminatorie, și a împiedicării ”dumpingului

⁷ Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 10.01.2017 privind efectuarea unui test de proporționalitate înainte de adoptarea unor noi reglementări referitoare la profesii

⁸ Concluziile Consiliului European din 28 iunie 2016 și din 20-21 octombrie 2016. În concluziile sale din 24-25 octombrie 2013, Consiliul European a subliniat deja importanța evaluării reciproce a profesiilor reglementate, lansată de Comisie, și a solicitat progrese rapide în acest sens. Acest exercițiu ar trebui să identifice obstacolele rămase în calea accesului la profesii în statele membre, să evalueze efectul cumulativ al tuturor restricțiilor impuse unei aceleași profesii și să sugereze măsuri corespunzătoare

social”⁹, poate crea cadrul economico-profesional potrivit pentru o evoluție inteligentă și durabilă, poate stimula productivitatea, inovarea și spiritul antreprenorial, generând rezultate financiare mai bune, posibilitatea creșterii onorariilor minimale în funcție de valoarea adăugată adusă efectiv de către avocat prin serviciile prestate, și în final, predictibilitate și transparență în ceea ce privește facturarea,

Stabilitatea și performanța profesiei de avocat variază și depinde în totalitate de atitudinea mentală a avocatului în general, de voința și disponibilitatea intelectuală a acestuia de a contribui la reformarea și inovarea vechilor practici avocațiale, la dezvoltarea potențialului economic al profesiei în conformitate cu principiile fundamentale ale acesteia, prin creșterea competitivității pe criterii veridice, neutre și calitative, în materie de capacitate intelectuală și spirit deontologic, și nu de practicisim îngust și mecanic, preponderent pecuniar, astfel încât, însuși avocatul, prin calitatea sa, să acționeze ca o garanție importantă de protecție, promovare etică și de securitate juridică a profesiei.

⁹ Dumpingul social este o practică de concurență neloială prin care companiile reduc costurile profitând de salarii mici și condiții de muncă slabe într-o țară subdezvoltată.